

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (osmi senat)

z dne 10. marca 2022*

„Predhodno odločanje – Pravosodno sodelovanje v civilnih zadevah – Uredba (EU) št. 1215/2012 – Člen 7, točka 2 – Sodna pristojnost v zadevah v zvezi z delikti ali kvazidelikti – Tožba, ki jo upravitelj vloži zoper tretjo osebo v interesu upnikov – Kraj, kjer je prišlo do škodnega dogodka – Člen 8, točka 2 – Predlog za intervencijo branitelja kolektivnih interesov – Uredba (ES) št. 864/2007 – Področje uporabe – Splošno pravilo“

V zadevi C-498/20,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Rechtbank Midden-Nederland (sodišče osrednje Nizozemske) z odločbo z dne 2. septembra 2020, ki je na Sodišče prispela 29. septembra 2020, v postopku

ZK kot naslednik JM, stečajni upravitelj v stečajnem postopku družbe BMA Nederland BV,

proti

BMA Braunschweigische Maschinenbauanstalt AG,

ob udeležbi

Stichting Belangbehartiging Crediteuren BMA Nederland,

SODIŠČE (osmi senat),

v sestavi N. Jääskinen, predsednik senata, M. Safjan (poročevalec) in N. Piçarra, sodnika,

generalni pravobranilec: M. Campos Sánchez-Bordona,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za ZK kot naslednika JM in stečajnega upravitelja v stečajnem postopku družbe BMA Nederland BV I. Lintel in T. van Zanten, advocaten,

* Jezik postopka: nizozemščina.

- za BMA Braunschweigische Maschinenbauanstalt AG L. Kortmann, B. Kraaijpoel in N. Pannevis, advocaten,
- za Stichting Belangbehartiging Crediteuren BMA Nederland F. Eikelboom, advocaat,
- za Evropsko komisijo M. Heller, F. Wilman in M. Wilderspin, agenti,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 28. oktobra 2021

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago, prvič, člena 7, točka 2, in člena 8, točka 2, Uredbe (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 2012, L 351, str. 1) ter, drugič, člena 4 Uredbe (ES) št. 864/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. julija 2007 o pravu, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti (Rim II) (UL 2007, L 199, str. 40).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med ZK kot naslednikom JM in stečajnim upraviteljem družbe BMA Nederland BV (v nadaljevanju: BMA NL) ter družbo BMA Braunschweigische Maschinenbauanstalt AG (v nadaljevanju: BMA AG) v zvezi z domnevno škodljivim ravnanjem zadnjenavedene družbe, ki je kršila svojo dolžnost skrbnosti, v škodo upnikov prve navedene družbe.

Pravni okvir

Pravo Unije

Uredba št. 1215/2012

- 3 V uvodnih izjavah 15, 16 in 34 Uredbe št. 1215/2012 je navedeno:
 - „(15) Pravila o pristojnosti bi morala biti čim bolj predvidljiva in morajo temeljiti na načelu, da se pristojnost praviloma določa po stalnem prebivališču toženca. Pri tem bi morala taka pristojnost vedno obstajati, razen v nekaterih točno opredeljenih primerih, v katerih je zaradi predmeta spora ali avtonomije strank upravičena druga navezna okoliščina. Da bi postala skupna pravila preglednejša in da ne pride do kolizije pristojnosti, je treba stalno prebivališče pravne osebe opredeliti kot avtonomen koncept.
 - (16) Poleg stalnega prebivališča toženca bi morala obstajati tudi alternativna podlaga pristojnosti, ki temelji na tesni povezavi med sodiščem in sporom, ali ki pripomore k pravilnemu delovanju pravosodja. Obstoj tesne povezave bi moral zagotoviti pravno varnost in preprečiti možnost, da bi bil toženec tožen pred sodiščem države članice,

katerega pristojnosti razumno ni bilo mogoče predvideti. To je pomembno zlasti v sporih v zvezi z nepogodbenimi obveznostmi, ki izvirajo iz kršitev zasebnosti in osebnostnih pravic, vključno z obrekovanjem.

[...]

(34) Zagotoviti bi bilo treba kontinuiteto med [Konvencijo z dne 27. septembra 1968 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 1972, L 299, str. 32), kakor je bila dopolnjena s konvencijami o pristopu novih držav članic k tej konvenciji (v nadaljevanju: Bruseljska konvencija iz leta 1968)], Uredbo [Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 4, str. 42)] in to uredbo ter v ta namen predpisati prehodne določbe. To velja tudi za razlago Bruseljske konvencije iz leta 1968 in uredb, ki so jo nadomestile, s strani Sodišča Evropske unije.“

4 Poglavje II te uredbe, naslovljeno „Pristojnost“, med drugim vsebuje oddelek 1 z naslovom „Splošne določbe“ in oddelek 2 z naslovom „Posebna pristojnost“. Člen 4(1) navedene uredbe, ki je v navedenem oddelku 1, določa:

„Ob upoštevanju določb te uredbe so osebe s stalnim prebivališčem v državi članici ne glede na njihovo državljanstvo tožene pred sodišči te države članice.“

5 Člen 7 te uredbe, ki je v oddelku 2 poglavja II navedene uredbe, določa:

„Oseba s stalnim prebivališčem v državi članici je lahko tožena v drugi državi članici:

[...]

2. v zadevah v zvezi z delikti ali kvazidelikti pred sodišči v kraju, kjer je prišlo ali lahko pride do škodnega dogodka;

[...]“

6 V skladu s členom 8, točka 2, Uredbe št. 1215/2012, ki prav tako spada v navedeni oddelek 2, je oseba s stalnim prebivališčem v državi članici lahko tožena tudi:

„v tožbi glede garancij ali v drugih intervencijskih tožbah, pred sodiščem, kjer teče prvotni postopek, razen če je bil ta postopek začel samo z namenom, izvzeti to osebo iz pristojnosti sodišča, ki bi bilo pristojno v tej zadevi.“

Uredba Rim II

7 V uvodni izjavi 7 Uredbe Rim II je navedeno:

„Vsebinsko področje uporabe in določbe te uredbe bi morale biti skladne z Uredbo [št. 44/2001] in instrumenti o pravu, ki se uporablja za pogodbene obveznosti.“

8 Člen 1 te uredbe, naslovljen „Področje uporabe“, v odstavku 2 določa:

„Iz področja uporabe te uredbe so izvzete:

[...]

(d) nepogodbene obveznosti, ki izvirajo iz prava družb in drugih pravnih oseb glede zadev, kot je ustanovitev, z registracijo ali kako drugače, pravna sposobnost, notranja organizacija ali likvidacija družb in drugih pravnih oseb, osebna odgovornost družbenikov in članov organov kot takih za obveznosti družbe ali druge pravne osebe, kot tudi osebna odgovornost revizorjev [v razmerju do] družbe ali njenih članov pri obveznih revizijah računovodskih dokumentov“.

9 Poglavje II navedene uredbe se nanaša na škodna dejanja. Člen 4 iste uredbe, naslovljen „Splošno pravilo“, določa:

„1. Če v tej uredbi ni določeno drugače, je pravo, ki se uporablja za nepogodbeno obveznost, nastalo iz škodnega dejanja, pravo države, v kateri škoda nastane, ne glede na državo, v kateri se zgodil dogodek, ki je povzročil nastalo škodo, in ne glede na državo ali države, v kateri so nastale posredne posledice.

2. Vendar kadar imata oseba, za katero se zatrjuje, da je odgovorna, in oseba, ki je utrpela škodo, ob nastanku škode običajno prebivališče v isti državi, se uporablja pravo te države.

3. Kadar je iz vseh okoliščin primera razvidno, da je škodno dejanje očitno v tesnejši zvezi z drugo državo kot z državo iz odstavkov 1 ali 2, se uporablja pravo te druge države. Očitno tesnejša zveza z drugo državo bi lahko temeljila zlasti na že obstoječih razmerjih med strankama, kot je na primer pogodba, ki je tesno povezana z obravnavanim škodnim dejanjem.“

Nizozemsko pravo

10 Člen 305a knjige 3 Burgerlijk Wetboek (civilni zakonik), ki je začel veljati 1. julija 1994, določa:

„1. Vsaka institucija ali združenje, ki je v celoti pravno sposobna, lahko vloži tožbo pri sodišču zaradi obrambe podobnih interesov drugih oseb, če te interese ščiti v skladu s svojim statutom.

[...]

3. Predmet tožbe, kot je navedena v odstavku 1, ne more biti [...] plačilo denarne odškodnine.

[...]“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

11 Družba BMA NL in njena matična družba BMA Groep BV sta družbi s sedežem na Nizozemskem. Družba BMA AG s sedežem v Nemčiji je matična družba družbe BMA Groep in torej družba „babica“ družbe BMA NL. Družba BMA Groep ima v lasti 100 % deležev družbe BMA NL in je edina, ki jo upravlja.

- 12 Od leta 2004 do leta 2011 je družba BMA AG družbi BMA NL odobrila posojila v skupnem znesku 38 milijonov EUR. V sporazumih o financiranju je kot pristojno sodišče določeno nemško sodišče, nemško pravo pa je določeno kot pravo, ki se uporablja. Financiranje je potekalo prek banke s sedežem na Nizozemskem. Družba BMA AG je včasih tudi jamčila za dolgove družbe BMA NL in jo dokapitalizirala.
- 13 Družba BMA AG je na začetku leta 2012 prenehala finančno podpirati družbo BMA NL. Zadjenavedena družba je zato vložila predlog za začetek stečajnega postopka. Stečaj družbe BMA NL je bil razglašen 3. aprila 2012.
- 14 Iz informacij, ki so na voljo Sodišču, je razvidno, da aktive v stečajni masi družbe BMA NL ni dovolj za popolno poplačilo vseh upnikov, da večina začasno priznanih nezavarovanih terjatev pripada družbi BMA AG in drugim družbam iz te skupine s sedežem v Nemčiji ter da imajo drugi nepoplačani upniki sedež v več drugih državah, tako v Evropski uniji kot zunaj nje.
- 15 ZK je v postopku v glavni stvari proti družbi BMA AG vložil tožbo, ki je v nizozemskem pravu znana kot „tožba Peeters/Gatzen“. Gre za tožbo v zvezi z delikti ali kvazidelikti, ki jo stečajni upravitelj vloži zoper tretjo osebo, ki naj bi prispevala k nastanku škode, povzročene upnikom družbe v stečaju. Tožba se vloži za račun vseh upnikov, vendar ne v njihovem imenu, in je namenjena ponovni vzpostavitvi njihovih možnosti za povračilo. Izid je v korist vseh upnikov. Za odločanje o taki tožbi ni treba preučiti individualnega položaja vsakega od zadevnih upnikov.
- 16 ZK trdi, da je družba BMA AG ravnala nezakonito, ker je kršila svojo dolžnost skrbnosti do vseh upnikov družbe BMA NL, in da je družba BMA AG odgovorna za škodo, ki je tem upnikom nastala.
- 17 Po mnenju stečajnega upravitelja je pri kršitvi šlo natančneje za to, da naj bi družba BMA AG prenehala financirati družbo BMA NL, zaradi česar naj bi bil njen stečaj neizogiben.
- 18 Po izpodbijanju družbe BMA AG se je Rechtbank Midden-Nederland (sodišče osrednje Nizozemske), ki je predložitveno sodišče, leta 2018 na podlagi Uredbe (EU) 2015/848 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 2015 o postopkih v primeru insolventnosti (UL 2015, L 141, 2015, str. 19) izreklo za pristojno za odločanje o predlogu stečajnega upravitelja.
- 19 To sodišče je leta 2019 na podlagi člena 8, točka 2, Uredbe št. 1215/2012 ugodilo predlogu ustanove Stichting Belangenbehartiging Crediteuren BMA Nederland (v nadaljevanju: Stichting) za intervencijo v postopku v glavni stvari.
- 20 Cilj Stichting je braniti interese upnikov družbe BMA NL, katerim nastaja ali jim je nastala škoda zaradi ravnanj ali opustitev družbe BMA AG. Stichting brani interese več kot 50 upnikov, katerih terjatve znašajo skupaj 40 % vseh pripoznanih terjatev nezavarovanih upnikov, ki niso povezani z družbo BMA AG.
- 21 Tako kot ZK tudi Stichting trdi, da je bilo ravnanje družbe BMA AG do upnikov protizakonito in da jim mora ta družba povrniti škodo, ki so jo s tem utrpeli. Medtem ko stečajni upravitelj zahteva izplačilo v maso družbe BMA NL, Stichting zahteva, da se dolgovi plačajo neposredno vsakemu od upnikov.
- 22 Predlog Stichting je bil podan v obliki kolektivne tožbe v smislu člena 305a knjige 3 civilnega zakonika.

- 23 Predložitveno sodišče priznava, da se je z vidika sodbe z dne 6. februarja 2019, NK (C-535/17, EU:C:2019:96), napačno izreklo za pristojno na podlagi Uredbe 2015/848. Zato naj bi moralo presoditi, ali je za odločanje o predlogih stečajnega upravitelja in Stichting kot intervenientke pristojno na podlagi Uredbe št. 1215/2012. Predložitveno sodišče ugotavlja, da se Sodišče v sodbi z dne 6. februarja 2019, NK (C-535/17, EU:C:2019:96), o teh vprašanjih ni izreklo in da v zvezi s tem obstaja razumen dvom.
- 24 Okoliščina, da gre za kolektivno tožbo za račun dela vseh upnikov, naj bi prav tako povzročila težave pri določanju prava, ki se uporablja za kraj, „kje[r] je nastala škoda“ v smislu člena 4(1) Uredbe Rim II, tako da naj bi bila tudi v zvezi s tem potrebna razlaga Sodišča.
- 25 V teh okoliščinah je Rechtbank Midden-Nederland (sodišče osrednje Nizozemske) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:
- „1. a. Ali je treba pojem ‚kraj, kjer je prišlo ali lahko pride do škodnega dogodka‘ iz člena 7, uvodni stavek in točka 2, [Uredbe št. 1215/2012] razlagati tako, da je ‚kraj dogodka, ki je povzročil škodo‘ (*Handlungsort*) kraj sedeža družbe, ki ni poplačala terjatev svojih upnikov, če je ta neizterljivost posledica kršitve dolžnosti skrbnega ravnanja s strani družbe ‚babice‘ te družbe v odnosu do teh upnikov?
- b. Ali je treba pojem ‚kraj, kjer je prišlo [...] do škodnega dogodka‘ iz člena 7, uvodni stavek in točka 2, [Uredbe št. 1215/2012] razlagati tako, da je ‚kraj nastanka škode‘ (*Erfolgsort*) kraj sedeža družbe, ki ni poplačala terjatev svojih upnikov, če je neizterljivost posledica kršitve dolžnosti skrbnega ravnanja s strani družbe ‚babice‘ te družbe v odnosu do teh upnikov?
- c. Ali se za utemeljitev pristojnosti sodišča po kraju sedeža družbe, ki ni zagotovila poplačila, zahtevajo dodatne okoliščine, in če je tako, katere so te okoliščine?
- d. Ali okoliščina, da je nizozemski stečajni upravitelj družbe, ki ni poplačala terjatev svojih upnikov, v okviru svoje zakonske naloge unovčenja premoženja za račun (vendar ne v imenu) vseh upnikov vložil tožbo za povračilo škode zaradi škodnega dejanja, vpliva na določitev pristojnega sodišča na podlagi člena 7, uvodni stavek in točka 2, [Uredbe št. 1215/2012]? Posledica take tožbe je, da ni treba preučiti individualnega položaja posameznih upnikov in da tretja oseba, od katere se uveljavlja plačilo, proti stečajnemu upravitelju ne more uveljaviti vseh sredstev obrambe, ki bi jih morda imela na razpolago proti nekaterim posameznim upnikom.
- e. Ali okoliščina, da ima del upnikov, za račun katerih je stečajni upravitelj vložil tožbo, stalno prebivališče zunaj ozemlja Evropske unije, vpliva na določitev pristojnega sodišča na podlagi člena 7, uvodni stavek in točka 2, [Uredbe št. 1215/2012]?
2. Ali je odgovor na prvo vprašanje drugačen, če gre za tožbo, ki jo vloži ustanova, katere cilj je zastopati kolektivne interese upnikov, ki so utrpeli škodo, kot je opredeljena v prvem vprašanju? Taka kolektivna tožba pomeni, da v postopku ni ugotovljeno, a) kje je stalno prebivališče zgoraj navedenih upnikov, b) katere so posebne okoliščine nastanka terjatev posameznih upnikov do družbe ter c) ali v razmerju do posameznih upnikov obstaja dolžnost skrbnega ravnanja, kot je navedeno zgoraj, in ali je bila prekršena.
3. Ali je treba člen 8, uvodni stavek in točka 2, [Uredbe št. 1215/2012] razlagati tako, da če sodišče, pred katerim teče prvotni postopek, razveljavi svojo odločitev, da je v zadevi te tožbe pristojno, s tem avtomatično odpade tudi njegova pristojnost glede zahtevkov, ki jih je vložila vlagateljica intervencijske tožbe?

4. a. Ali je treba člen 4(1) [Uredbe Rim II] razlagati tako, da je ‚kraj, v katerem je škoda nastala‘, kraj sedeža družbe, ki ne more poravnati škode, ki so jo upniki družbe utrpeli zaradi zgoraj navedene kršitve dolžnosti skrbnega ravnanja?
- b. Ali na določitev tega kraja vpliva okoliščina, da sta tožbi vložila stečajni upravitelj na podlagi zakonske naloge unovčenja premoženja in zastopnik kolektivnih interesov (*collectieve belangenbehartiger*) za račun (vendar ne v imenu) vseh upnikov?
- c. Ali na določitev tega kraja vpliva okoliščina, da ima del upnikov stalno prebivališče zunaj ozemlja Evropske unije?
- d. Ali okoliščina, da so med nizozemsko družbo v stečaju in njeno družbo ‚babico‘ obstajali sporazumi o financiranju, v katerih je bila dogovorjena pristojnost nemškega sodišča in uporaba nemškega prava, pomeni okoliščino, zaradi katere je zatrjevano škodno dejanje družbe BMA AG na podlagi člena 4(3) Uredbe Rim II očitno v tesnejši zvezi z drugo državo kot Nizozemsko?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

- 26 Predložitveno sodišče želi s prvim vprašanjem v bistvu izvedeti, ali je treba člen 7, točka 2, Uredbe št. 1215/2012 razlagati tako, da je sodišče, na območju katerega je sedež družbe, katere dolgovi so postali neizterljivi, ker je družba „babica“ te družbe kršila svojo dolžnost skrbnosti do njenih upnikov, pristojno za odločanje o kolektivni odškodninski tožbi v zvezi z delikti ali kvazidelitki, ki jo je stečajni upravitelj te družbe vložil v okviru svoje zakonske naloge likvidacije stečajne mase za račun, vendar ne v imenu vseh upnikov, ki bodo morali pozneje ukrepati za svojo individualno odškodnino.
- 27 Najprej je treba opozoriti, da v skladu z uvodno izjavo 34 Uredbe št. 1215/2012 ta uredba razveljavlja in nadomešča Uredbo št. 44/2001, ta pa je nadomestila Bruseljsko konvencijo iz leta 1968, zato razlaga Sodišča v zvezi z določbami teh zadnjenavedenih pravnih instrumentov velja tudi za Uredbo št. 1215/2012, kadar je te določbe mogoče opredeliti kot „enakovredne“. To pa velja za člen 5, točka 3, te konvencije, kakor je bila spremenjena, ter Uredbo št. 44/2001 na eni strani in člen 7, točka 2, Uredbe št. 1215/2012 na drugi (sodba z dne 12. maja 2021, *Vereniging van Effectenbezitters*, C-709/19, EU:C:2021:377, točka 23 in navedena sodna praksa).
- 28 Prav tako je treba opozoriti, da je treba v skladu z ustaljeno sodno prakso pravilo o posebni pristojnosti iz člena 7, točka 2, Uredbe št. 1215/2012, ki tožniku omogoča, da tožbo v zadevah v zvezi z delikti ali kvazidelikti vložijo pri sodišču v kraju, kjer je prišlo ali lahko pride do škodnega dogodka, razlagati avtonomno in ozko (sodba z dne 12. maja 2021, *Vereniging van Effectenbezitters*, C-709/19, EU:C:2021:377, točka 24 in navedena sodna praksa).
- 29 Pravilo o posebni pristojnosti, ki ga ta določba vsebuje z odstopanjem od splošnega pravila o pristojnosti sodišč glede na prebivališče toženca iz člena 4 te uredbe, temelji na obstoju posebno tesne zveze med sporom in sodišči kraja, kjer je nastal škodni dogodek, ki upravičuje podelitev pristojnosti tem sodiščem zaradi učinkovitega izvajanja sodne oblasti in procesne ekonomije (glej v tem smislu sodbi z dne 18. julija 2013, *ÖFAB*, C-147/12, EU:C:2013:490, točka 49, in z dne 24. novembra 2020, *Wikingerhof*, C-59/19, EU:C:2020:950, točka 28).

- 30 Sodišče kraja, kjer je prišlo ali lahko pride do škodnega dogodka, je namreč v zadevah v zvezi z delikti običajno najprimernejše za odločanje, predvsem zaradi bližine predmeta spora in lažje izvedbe dokazov (sodba z dne 18. julija 2013, ÖFAB, C-147/12, EU:C:2013:490, točka 50).
- 31 V zvezi s tožbami, ki se nanašajo na ugotovitev, ali sta član upravnega odbora in delničar delniške družbe v postopku likvidacije odgovorna za dolgove te družbe, je Sodišče razsodilo, da je „kraj, kjer je [nastal] ali kjer grozi škodni dogodek“ iz člena 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001, kraj, na katerega se navezujeta opravljanje dejavnosti navedene družbe in njen finančni položaj, povezan s temi dejavnostmi, to je kraj, ki je bil v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 18. julija 2013, ÖFAB (C-147/12, EU:C:2013:490), očitno kraj sedeža te družbe (sodba z dne 18. julija 2013, ÖFAB, C-147/12, EU:C:2013:490, točki 54 in 55).
- 32 V obravnavani zadevi je treba po analogiji šteti, da je zadnjenavedeni kraj tudi kraj, kjer je prišlo ali lahko pride do škodnega dogodka v smislu člena 7, točka 2, Uredbe št. 1215/2012, kadar gre za ugotavljanje pristojnosti za odločanje o odškodninski tožbi, ki jo je stečajni upravitelj družbe, katere dolgovi so postali neizterljivi, ker je družba „babica“ te družbe kršila svojo dolžnost skrbnosti do njenih upnikov, vložil zoper to družbo „babico“.
- 33 Domnevati je namreč mogoče, da je sedež družbe v stečaju kraj, kjer so na voljo informacije o razvoju njenega finančnega položaja, ob upoštevanju katerih je mogoče presoditi obstoj in obseg kršitve dolžnosti skrbnosti, zatrjevane v obravnavani zadevi.
- 34 Iz teh razlogov z vidika učinkovitega izvajanja sodne oblasti in procesne ekonomije obstaja posebno tesna zveza med vloženo tožbo in navedenim krajem, kot se zahteva s sodno prakso, navedeno v točki 29 te sodbe. Poleg tega, kot je poudarjeno v uvodni izjavi 15 Uredbe št. 1215/2012, kraj sedeža tako za tožnika kot za toženo družbo pomeni visoko stopnjo predvidljivosti.
- 35 Škoda, ki jo posredno utrpi vsak upnik družbe v stečaju, pa, nasprotno, ni upoštevna za uporabo člena 7, točka 2, Uredbe št. 1215/2012 za tožbo, ki jo vloži stečajni upravitelj v okviru svoje zakonske naloge likvidacije stečajne mase (glej po analogiji sodbo z dne 11. januarja 1990, Dumez France in Tracoba, C-220/88, EU:C:1990:8, točka 21).
- 36 Zato je treba šteti, da je v skladu s členom 7, točka 2, te uredbe sodišče, na območju katerega je sedež družbe v stečaju, pristojno za odločanje o kolektivni odškodninski tožbi v zvezi z delikti ali kvazidelikti, ki jo vloži stečajni upravitelj te družbe v okviru svoje zakonske naloge likvidacije stečajne mase.
- 37 Okoliščina, da se taka tožba ne nanaša na položaj vsakega posameznega upnika, na to ne vpliva, tako da tretja oseba, katere odgovornost se zatrjuje, proti stečajnemu upravitelju, ki deluje v okviru svoje zakonske naloge, ne more uveljavljati vseh ugovorov, ki bi jih lahko morda uveljavljala proti nekaterim posameznim upnikom.
- 38 Take okoliščine, ki so značilne za vrsto tožbe, ki jo določa veljavno nacionalno pravo, namreč ne morejo vplivati na avtonomno razlago člena 7, točka 2, Uredbe št. 1215/2012, ki zaradi svoje izčrpne formulacije zajema veliko različnih vrst odgovornosti (sodba z dne 30. novembra 1976, Bier, 21/76, EU:C:1976:166, točka 18), saj bi bilo upoštevanje meril presoje, ki izhajajo iz nacionalnega materialnega prava, v nasprotju s cilji poenotenja pravil o pristojnosti in pravne varnosti, ki jim sledi ta uredba (glej po analogiji sodbo z dne 16. maja 2013, Melzer, C-228/11, EU:C:2013:305, točki 34 in 35).

- 39 Ker je Sodišče poleg tega že pojasnilo, da člen 7, točka 2, Uredbe št. 1215/2012 zajema tudi zgolj ugotovitvene tožbe, ki so podlaga za poznejše odškodninske tožbe (glej po analogiji sodbo z dne 5. februarja 2004, DFDS Torline, C-18/02, EU:C:2004:74, točka 28), je treba šteti, da okoliščina – da se v okviru kolektivne tožbe, ki jo vloži stečajni upravitelj, individualni položaj vsakega upnika, ki se lahko za pridobitev odškodnine opre na odločbo, izdano ob izidu te tožbe, ne presoja – ni upoštevna pri ugotavljanju pristojnosti na podlagi te določbe.
- 40 Zato je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 7, točka 2, Uredbe št. 1215/2012 razlagati tako, da je sodišče, na območju katerega je sedež družbe, katere dolgovi so postali neizterljivi, ker je družba „babica“ te družbe kršila svojo dolžnost skrbnosti do njenih upnikov, pristojno za odločanje o kolektivni odškodninski tožbi v zvezi z delikti ali kvazidelikti, ki jo je stečajni upravitelj te družbe vložil v okviru svoje zakonske naloge likvidacije stečajne mase za račun, vendar ne v imenu vseh upnikov.

Drugo vprašanje

- 41 Predložitveno sodišče želi z drugim vprašanjem v bistvu izvedeti, ali je odgovor na prvo vprašanje drugačen, če se upošteva dejstvo, da v postopku v glavni stvari ustanova brani kolektivne interese upnikov in da s tožbo, vloženo v ta namen, niso upoštevane individualne okoliščine upnikov.
- 42 Ker pa je Stichting v postopku v glavni stvari le intervenientka, njen položaj in procesne pravice, ki ji jih podeljuje pravo, ki se uporablja, ne morejo vplivati na vprašanje, ali je nacionalno sodišče pristojno za odločanje o tožbi, ki jo je vložil stečajni upravitelj.
- 43 Na drugo vprašanje je treba torej odgovoriti, da odgovor na prvo vprašanje ni drugačen, če se upošteva dejstvo, da v postopku v glavni stvari ustanova brani kolektivne interese upnikov in da s tožbo, vloženo v ta namen, niso upoštevane individualne okoliščine upnikov.

Tretje vprašanje

- 44 Predložitveno sodišče želi s tretjim vprašanjem v bistvu izvedeti, ali je treba člen 8, točka 2, Uredbe št. 1215/2012 razlagati tako, da če sodišče, pri katerem je bil vložen predlog tožeče stranke, spremeni svojo odločitev, s katero se je izreklo za pristojno za odločanje o tem predlogu, po samem pravu izgubi tudi pristojnost za odločanje o predlogih, ki jih je vložil intervenient.
- 45 V skladu s členom 8, točka 2, te uredbe je sodišče, ki je pristojno za odločanje o predlogu tožeče stranke, načeloma pristojno tudi za odločanje o morebitnem predlogu za intervencijo. Iz tega pa izhaja, da če to sodišče spremeni svojo odločitev v zvezi s predlogom tožeče stranke tako, da nazadnje ni pristojno za odločanje o njem, prav tako ne more biti pristojno za odločanje o predlogu za intervencijo.
- 46 Upoštevati je treba, da nasprotna razlaga te določbe ne bi bila v skladu s cilji, na katerih temelji, in sicer po eni strani čim bolj zmanjšati možnost sočasnih postopkov in zagotoviti, da v dveh državah članicah niso izdane nezdržljive sodne odločbe, in po drugi strani določiti podlago pristojnosti, ki temelji na tesni povezavi med sodiščem in sporom, da se prispeva k učinkovitemu izvajanju sodne oblasti (glej v tem smislu sodbo z dne 21. januarja 2016, SOVAG, C-521/14, EU:C:2016:41, točka 38).

- 47 Taka ustalitev pristojnosti samo glede predloga za intervencijo bi namreč nujno povzročila obstoj sočasnih postopkov.
- 48 Na tretje vprašanje je treba torej odgovoriti, da je treba člen 8, točka 2, Uredbe št. 1215/2012 razlagati tako, da če sodišče, pri katerem je bil vložen predlog tožeče stranke, spremeni svojo odločitev, s katero se je izreklo za pristojno za odločanje o tem predlogu, po samem pravu izgubi tudi pristojnost za odločanje o predlogih, ki jih je vložil intervenient.

Četrto vprašanje

- 49 Predložitveno sodišče želi s četrnim vprašanjem, ki ga je treba preučiti kot celoto, v bistvu izvedeti, ali je treba člen 4 Uredbe Rim II razlagati tako, da je pravo, ki se uporablja za odškodninsko obveznost iz naslova dolžnosti skrbnosti družbe „babice“ družbe v stečaju, načeloma pravo države, v kateri ima zadnjenavedena družba sedež.
- 50 Najprej je treba preveriti, ali odgovornost iz postopka v glavni stvari ne spada na področje prava družb in je zato na podlagi člena 1(2)(d) Uredbe Rim II izključena iz njenega področja uporabe. Čeprav je predložitveno sodišče svoje vprašanje formalno omejilo samo na razlago določene določbe prava Unije, to Sodišča ne ovira, da predložitvenemu sodišču poda vse vidike razlage prava Unije, ki bi mu lahko koristili pri presoji predložene zadeve (sodba z dne 15. julija 2021, DocMorris, C-190/20, EU:C:2021:609, točka 23 in navedena sodna praksa).
- 51 Ta določba se nanaša na nepogodbene obveznosti, ki izvirajo iz prava družb in drugih subjektov s pravno osebnostjo ali brez nje, glede zadev, kot je ustanovitev, z registracijo ali kako drugače, pravna sposobnost, notranja organizacija ali prenehanje delovanja teh subjektov, osebna odgovornost družbenikov in organov za dolgove navedenih subjektov ter osebna odgovornost revizorjev v razmerju do družbe ali njenih organov, zadolženih za revizijo računovodskih listin.
- 52 Opozoriti je treba, da je Sodišče glede ustrezne izključitve vprašanj, ki spadajo na področje prava družb in drugih subjektov s pravno osebnostjo ali brez nje, iz področja uporabe Uredbe (ES) št. 593/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 o pravu, ki se uporablja za pogodbeno obligacijska razmerja (Rim I) (UL 2008, L 177, str. 6), odločilo, da se nanaša zgolj na statusne vidike teh družb in subjektov (sodba z dne 3. oktobra 2019, Verein für Konsumenteninformation, C-272/18, EU:C:2019:827, točka 35 in navedena sodna praksa).
- 53 Kot je generalni pravobranilec navedel v točki 54 sklepnih predlogov, osebna odgovornost družbenikov in direktorjev kot takih za dolgove družb in drugih subjektov s pravno osebnostjo ali brez nje na eni strani ter osebna odgovornost revizorjev, zadolženih za izvajanje obveznih revizij računovodskih dokumentov, v razmerju do družbe ali njenih organov iz člena 1(2)(d) Uredbe Rim II na drugi ne pomenita statusnih vidikov teh družb in drugih subjektov s pravno osebnostjo ali brez nje, tako da je treba obseg predvidene izključitve pojasniti s funkcionalnim merilom.
- 54 Ker je cilj, na katerem temelji ta izključitev, zakonodajni namen, da se pod enotnim statusom *lex societatis* ohranijo tisti vidiki, za katere obstaja posebna rešitev, ki izhaja iz povezave med temi vidiki ter delovanjem in poslovanjem družbe oziroma drugih subjektov s pravno osebnostjo ali brez nje, je treba v vsakem posameznem primeru preveriti, ali nepogodbena obveznost družbenikov, direktorjev oziroma revizorjev iz člena 1(2)(d) Uredbe Rim II obstaja iz razlogov, ki so značilni za pravo družb, ali iz razlogov, ki s tem pravom niso povezani.

- 55 Glede, konkretnije, kršitve dolžnosti skrbnosti iz postopka v glavni stvari, je treba razlikovati med tem, ali gre za posebno dolžnost skrbnosti, ki izhaja iz razmerja med organom in družbo in ki ne spada na materialno področje uporabe Uredbe Rim II, ali za splošno dolžnost skrbnosti *erga omnes*, ki spada na to področje. Za to presojo je pristojno samo predložitveno sodišče.
- 56 Dalje – v primeru, da bo predložitveno sodišče na podlagi te presoje ugotovilo, da se Uredba Rim II uporablja – glede vprašanja, ali je treba člen 4(1) te uredbe razlagati tako, da je kraj, „kje[r] je nastala škoda“, kraj sedeža družbe, ki ne ponuja odškodnine za škodo, ki so jo upniki te družbe utrpeli zaradi kršitve dolžnosti skrbnosti, ki jo je storila njena družba „babica“, iz točke 35 te sodbe izhaja, da je škoda iz postopka v glavni stvari najprej nastala na premoženju družbe v stečaju, tako da za njene upnike pomeni le posredno škodo.
- 57 V členu 4(1) navedene uredbe pa je pojasnjeno, da nista upoštevni niti država, v kateri se je zgodil dogodek, ki je povzročil škodo, niti država, v kateri lahko nastanejo posredne posledice tega dogodka.
- 58 V zvezi s tem je Sodišče že opozorilo, da je, če je mogoče opredeliti nastanek neposredne škode, kraj te neposredne škode upoštevna navezna okoliščina za določitev prava, ki se uporablja, ne glede na posredne posledice škodnega dejanja (glej v tem smislu sodbo z dne 10. decembra 2015, Lazar, C-350/14, EU:C:2015:802, točka 25).
- 59 Poleg tega je iz sodne prakse Sodišča o pristojnosti v zadevah v zvezi z delikti ali kvazidelikti razvidno, da je kraj nastanka škode kraj, kjer nastane prvotna škoda neposredno prizadetih oseb (glej v tem smislu sodbo z dne 11. januarja 1990, Dumez France in Tracoba, C-220/88, EU:C:1990:8, točka 22).
- 60 V skladu z zahtevami po doslednosti iz uvodne izjave 7 Uredbe Rim II je treba to sodno prakso upoštevati tudi pri razlagi navedene uredbe (glej v tem smislu sodbo z dne 21. januarja 2016, ERGO Insurance in Gjensidige Baltic, C-359/14 in C-475/14, EU:C:2016:40, točka 43).
- 61 Iz tega izhaja, da je država, v kateri nastane škoda v smislu člena 4(1) Uredbe Rim II, tista, v kateri ima sedež družba, ki ne ponuja odškodnine za škodo, ki so jo upniki te družbe utrpeli zaradi kršitve dolžnosti skrbnosti, ki jo je storila njena družba „babica“.
- 62 Na drugem mestu, v zvezi z okoliščino, da je v postopku v glavni stvari tožbo vložil bodisi stečajni upravitelj v okviru svoje zakonske naloge likvidacije stečajne mase bodisi oseba, ki zagotavlja kolektivno varstvo interesov za račun, vendar ne v imenu vseh upnikov, je treba najprej navesti, da v skladu z ureditvijo iz uredbe Rim II vprašanja, kdo vloži tožbo in za katero vrsto tožbe gre, ne vplivata na opredelitev kraja nastanka škode.
- 63 V zvezi z zatrjevanim predhodnim obstojem sporazuma o financiranju med družbo v stečaju in njeno družbo „babico“ z možnostjo izbire sodišča je treba navesti, da lahko v skladu s členom 4(3) uredbe Rim II očitno tesnejša zveza z drugo državo med drugim temelji na predhodno obstoječem razmerju med strankami, kot je pogodba, ki je tesno povezana z zadevnim škodnim dogodkom.
- 64 Vendar zgolj obstoj takega razmerja, kot je generalni pravobranilec poudaril v točkah 89 in 92 sklepnih predlogov, ne zadostuje za izključitev uporabe prava, ki se uporablja na podlagi člena 4(1) ali (2), in ne omogoča, da bi se pravo, ki se uporablja za pogodbo, samodejno uporabilo za nepogodbeno odgovornost.

- 65 V skladu s členom 4(3) Uredbe Rim II ima namreč sodišče polje proste presoje pri ugotavljanju, ali med nepogodbno obveznostjo in državo, katere pravo ureja že obstoječe razmerje, obstaja pomembna povezava. Le če sodišče meni, da je ta povezava podana, mora uporabiti pravo te države.
- 66 Na četrto vprašanje je treba torej odgovoriti, da je treba člen 4 Uredbe Rim II razlagati tako, da je pravo, ki se uporablja za odškodninsko obveznost iz naslova dolžnosti skrbnosti družbe „babice“ družbe v stečaju, načeloma pravo države, v kateri ima zadnjenavedena družba sedež, čeprav je predhodni obstoj sporazuma o financiranju med tema družbama, ki vsebuje klavzulo o možnosti izbire sodišča, okoliščina, ki lahko vzpostavi očitno tesnejšo zvezo z drugo državo v smislu odstavka 3 tega člena.

Stroški

- 67 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (osmi senat) razsodilo:

- 1. Člen 7, točka 2, Uredbe (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah je treba razlagati tako, da je sodišče, na območju katerega je sedež družbe, katere dolgovi so postali neizterljivi, ker je družba „babica“ te družbe kršila svojo dolžnost skrbnosti do njenih upnikov, pristojno za odločanje o kolektivni odškodninski tožbi v zvezi z delikti ali kvazidelikti, ki jo je stečajni upravitelj te družbe vložil v okviru svoje zakonske naloge likvidacije stečajne mase za račun, vendar ne v imenu vseh upnikov.**
- 2. Odgovor na prvo vprašanje za predhodno odločanje ni drugačen, če se upošteva dejstvo, da v postopku v glavni stvari ustanova brani kolektivne interese upnikov in da s tožbo, vloženo v ta namen, niso upoštevane individualne okoliščine upnikov.**
- 3. Člen 8, točka 2, Uredbe št. 1215/2012 je treba razlagati tako, da če sodišče, pri katerem je bil vložen predlog tožeče stranke, spremeni svojo odločitev, s katero se je izreklo za pristojno za odločanje o tem predlogu, po samem pravu izgubi tudi pristojnost za odločanje o predlogih, ki jih je vložil intervenient.**
- 4. Člen 4 Uredbe (ES) št. 864/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. julija 2007 o pravu, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti (Rim II) je treba razlagati tako, da je pravo, ki se uporablja za odškodninsko obveznost iz naslova dolžnosti skrbnosti družbe „babice“ družbe v stečaju, načeloma pravo države, v kateri ima zadnjenavedena družba sedež, čeprav je predhodni obstoj sporazuma o financiranju med tema družbama, ki vsebuje klavzulo o možnosti izbire sodišča, okoliščina, ki lahko vzpostavi očitno tesnejšo zvezo z drugo državo v smislu odstavka 3 tega člena.**

Podpisi